



Citace záznamu

Lucia Krajčířová, Státní zámek Bučovice, Ptačí pokoj, *Renesanční a manýristické štukatéřství v Čechách a na Moravě* (online databáze), <https://stuky.upce.cz/node/261>, vyhledáno 8. 5. 2024.

Státní zámek Bučovice, Ptačí pokoj

Číslo záznamu: 261

Blížší určení díla: Modelovaný figurální štuk s monochromním nátěrem

Památkově chráněno, č. úskp: 36065/7-3596

Umístění: Přízemí západního křídla

Datec: 2. polovina 16. století



Bučovice, zámek, Ptačí pokoj (Vojtěch Krajčák, 2018)

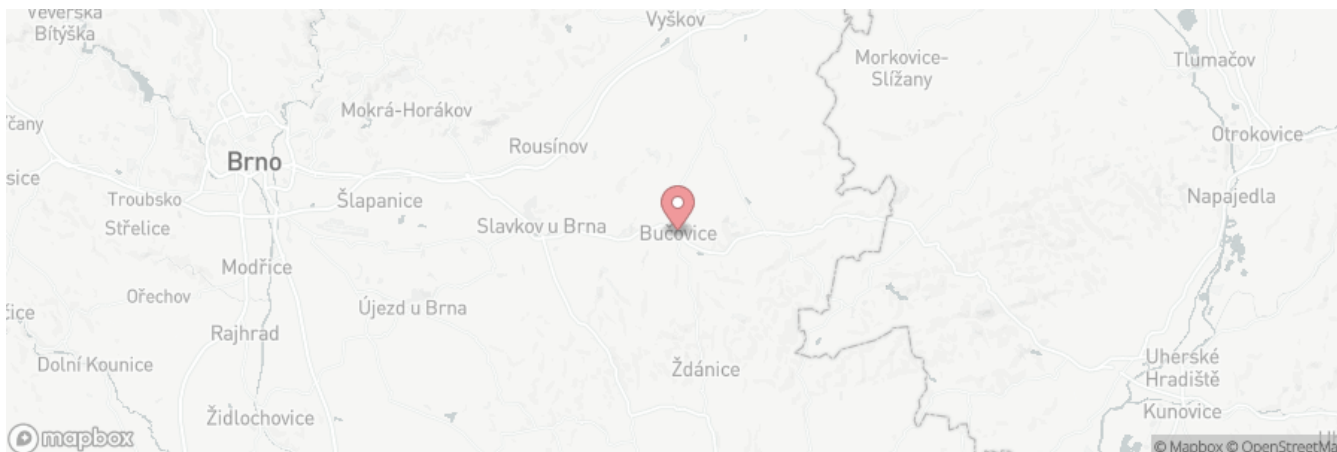
Anotace

Zámek v Bučovicích je jedinečnou památkou pozdně renesanční výtvarné kultury nejen na Moravě, ale nesporně i v širší střední Evropě. K tomu přispívá svou dispozicí, architekturou i sochařskou úpravou nádvorních arkád, ale zejména efektní a náročnou podobou interiérů koncentrovaných v přízemí západního křídla zámku. Výstavbu renesančního zámku inicioval v roce 1575 Jan Šembera Černoohorský z Boskovic. Pozdně renesanční štukatury se v interiérech bučovického zámku nacházejí v přízemních místnostech západního křídla, v ústředním Císařském sále a v Ptačím pokoji na sebe berou podobu volných sochařských prací v kombinaci s dekorativními štukovými pásy a groteskovými malbami.

Abstract

Bučovice Castle is a unique monument of late Renaissance art culture not only in Moravia, but also in the wider Central Europe. Its layout, architecture and sculpture of the courtyard arcades contribute to this, but especially the spectacular and demanding form of the interiors concentrated on the ground floor of the west wing of the castle. The construction of the Renaissance chateau was initiated in 1575 by Jan Šembera Černoohorský of Boskovic. Late Renaissance stuccoes in the interiors of the Bučovice chateau are found in the ground floor rooms of the west wing, in the "Bird Room" they take the form of free sculptural works combined with illusive wall paintings.

Kraj	Okres	Obec	Katastr
Jihomoravský kraj	Vyškov (okres)	Bučovice	Bučovice
Ulice, čp. / č. o.		GPS	
Zámek 1		49.149320685364, 17.001010787514	



Technika štku	Materiálová skladba	Povrchové úpravy	Původnost
Modelovaný štuk	Jádrová vrstva – bílý až slabě narůžovělý štuk se zbytky konopných vláken s pojivem na bázi vzdušného vápna, plnivem je směs drcené cihly a drceného mramoru. Intonaco – max. tloušťka 1,5 mm, bílá až světle okrová vrstva (příměs cihlové moučky).	monochromie Modelované štukové plastiky s monochromním nátěrem imitujícím terakotu jsou doplněné zlacením a vykládáním barevnými skliky.	Původní stav s druhotnými zásahy

Uměleckohistorický popis

Ptačí pokoj se nachází v přízemí západního křídla zámku, kde vlevo od vstupní místnosti následuje enfiláda bohatě zdobených místností počínající Císařským sálem, napravo od menší vstupní místnosti je Ptačí pokoj, zcela krajní je pak Sál pěti smyslů. Štuková výzdoba Ptačího pokoje se omezuje na klenební lunety nad vstupními dveřmi, kde jsou figury Lévy s labutí a Jupitera s orlem, svým pojetím analogické figurám v Císařském sále. Povrchová úprava obou plastik v lunetách imituje terakotu. Na základě provedeného průzkumu lze předpokládat, že jde o druhotnou úpravu, původně byly sochy prezentovány v bílé barvě (Tišlová – Všianský 2020). Samotnou klenbu pokrývá grotesková malba kolem malovaných dekorativních rámců s motivem ptáků a emblémy tematizujícími lásku. Restaurátorský průzkum soch Ptačího pokoje ukázal odlišné materiálové složení štku v porovnání se sochami Císařského sálu. Z této skutečnosti lze předpokládat, že sochy vznikly v jiném časovém období, v ikonografické návaznosti na starší vmalbu místnosti. Umělecké pojetí soch ovšem zůstalo v přímé souvislosti na sochařskou výzdobu Císařského sálu.

Historické zásahy / opravy

1955: konzervování a restaurování, sochař Miroslav Böswart, viz. Krajčířová – Michalová 2020, s. 39–47.

Literatura

- František Fišer – Milada Lejsková-Matyášová, Renesanční nástěnné malby na státním zámku v Bučovicích a jejich restaurace, *Zprávy památkové péče* XVI, 1956, s. 133–143.
- Eliška Fučíková, Štuková výzdoba zámku v Bučovicích, in: *Historická Olomouc a její současné problémy IV.*, Olomouc 1983, s. 263–264.
- Ladislav Hosák – Metoděj Zemek, *Hrady, zámky a tvrze v Čechách, na Moravě a ve Slezsku [I]. Jižní Morava*, Praha 1981, s. 60–64.
- Erich Hubala, Schloss Butschowitz in Mähren. Der erste Plan und seine Korrektur im Jahre 1579, in: Ferdinand Seibt (ed.), *Die böhmischen Länder zwischen Ost und West. Festschrift für Karl Bosl zum 75. Geburtstag*, München 1983 s. 42–52.
- Ondřej Jakubec, Zámek Bučovice: ostrov manýristické výtvarné kultury na Moravě, *Dějiny a současnost* 39, 2017, č. 9, s. 28–29.
- Dirk Jacob Jansen, *Jacopo Strada and Cultural Patronage at the Imperial Court*, Leiden/Boston 2018.
- Augustin Kratochvíl, Umělecké památky v Bučovicích, in: Fabián Slabý – Jan Racek, *Bučovice a okolí*, Bučovice 1932.
- Tomáš Knöz – Vojtěch Drašnar, Konstrukce obrazu lichtenštejnského knížecího domu v moravské památkové péči, *Časopis Matice moravské* 134, Supplementum 7, 2015, s. 95–131.
- Michal Konečný, Bučovice, in: Michal Konečný (ed.), *Na věčnou paměť, pro slávu a vážnost. Renesanční aristokratická sídla v českých zemích ve správě Národního památkového ústavu*, Brno 2017, s. 491–517.
- Michal Konečný, Serlio und Du Cerceau copyright. Die praktische Ausgangsbasis für zwei mährische Residenzen der Fürsten von Liechtenstein in der ersten Hälfte des 17. Jahrhunderts, in: *Studia historica Brunensia* Brno 64, 2017, č. 1, s. 171–188.
- Michal Konečný – Zdeňka Michalová, *Zámek Bučovice*, Kroměříž 2021.
- Michal Konečný – Tomáš Valeš, *Moravský aristokrat v labyrintu světa: průvodce expozicí*, Praha 2017.
- Jarmila Krčálová, *Zámek v Bučovicích*, Praha 1979.
- Kolektiv autorů, *Dokumentace restaurátorského průzkumu. Interdisciplinární průzkum štukové výzdoby Císařského sálu, Státní zámek Bučovice*, Univerzita Pardubice, Litomyšl 2018–2019.
- Hilda Lietzmann, *Das Neugebäude in Wien. Sultan Süleymans Zeit – Kaiser Maximilians II. Luftschloss. Ein Beitrag zur Kunst- und Kulturgeschichte der zweiten Hälfte des sechszehnten Jahrhundert*, München – Berlin 1987.
- Hilda Lietzmann, Das Neugebäude und Böhmen, in: *Prag um 1600: Kunst und Kultur am Hofe Rudolfs II.*, (kat. výst.), Freren 1988, s. 182.
- Zdeňka Michalová – Jan Vojtěchovský – Lucia Krajčířová, Císařský sál zámku Bučovice ve 20. století – dokumentace, restaurování a prezentace, *Zprávy památkové péče* 80, 2020, č. 3–4, s. 64–75.
- Miroslav Plaček, *Hrady a zámky na Moravě a ve Slezsku*, Praha 1996.
- Bohumil Samek, *Umělecké památky Moravy a Slezska*, 1. A/I, Praha 1994.
- Bohumil Samek – Ivan Řeholka – Jarmila Vacková – Zdeněk Novák, *Zámek Bučovice*, Brno 2003.
- Fabian Slabý, K stavebnímu vývoji bučovického zámku, *Vlastivědný věstník moravský* 2, 1947, s. 310–314.
- Lenka Šabatová – Zdeněk Vácha, Bučovice – nové poznatky ke stavebnímu vývoji zámku v první polovině 17. století, in: *Památková péče na Moravě (Monumentorum Moraviae tutela)* 11, 2006, s. 7–26.
- Lenka Šabatová – Tomáš Kyncl, Střechy zámku Bučovice: Ikonografie, historické plány a současný stav, *Sborník příspěvků z 3. konference stavebněhistorického průzkumu uspořádané 8. - 11. června 2004 v Muzeu Vysočiny v Třebíči. Krovky a střechy*, 3, 2005, s. 139–152.
- Karel Šmrha, K stavební historii zámku v Bučovicích, *Vlastivědný věstník moravský* 14, 1959, č. 1, s. 152–155.
- Jarmila Vacková, The Imperial Room in the Castle at Bučovice in Moravia. Some Remarks to the Origin and the Meaning of its Decorations, *Jaarboek van het Koninklijk Museum voor Schone Kunsten Antwerpen Antwerpen*, 1979, s. 227–247.
- Jarmila Vacková, Diskusní příspěvek k referátu E. Fučíkové, in: *Historická Olomouc a její současné problémy IV*, 1983, s. 265–267.
- Veronika (Knedlíková) Wanková, Itálie – Vídeň – Bučovice, in: Magdaléna Nová – Marie Opatrná (eds), *Cultural Transfer : umělecká výměna mezi Itálií a střední Evropou. Sborník příspěvků mezinárodní konference studentů doktorských studijních programů*, Praha 2014, s. 113–118.
- Veronika (Knedlíková) Wanková, *Perla Moravy: Nástěnná malířská výzdoba pěti sálů na zámku v Bučovicích*, Praha 2015.
- Veronika (Knedlíková) Wanková, Invention or Imitation in Painting? Decoration of late 16th Century Aristocratic Seats through the Example of the Castle Bučovice. Veronika K. Wanková, in: Magdaléna Nová – Marie Opatrná (eds), *Vidět – Slyšet – Číst – Rozumět. Sborník příspěvků mezinárodní konference studentů doktorských studijních programů*, Praha 2015, s. 151–156.
- Veronika (Knedlíková) Wanková – Renata Tišlová – Peter Majoroš – Vojtěch Krajčířek, Technologické poznatky ke štukové výzdobě Císařského pokoje v Bučovicích, *Zprávy památkové péče* 80, 2020, č. 3–4, s. 330–341.

Prameny

- Kolektiv autorů, *Dokumentace restaurátorského průzkumu. Interdisciplinární průzkum štukové výzdoby Císařského sálu, Státní zámek Bučovice*, Univerzita Pardubice, Litomyšl 2018–2019.
- Radka Junková, *Náměty antických a křesťanských ctností jako součást štukové výzdoby českých a moravských renesančních sídel* (diplomová práce), Ústav pro dějiny křesťanského umění KTF UK, Praha 2015.
- Petr Kroupa – Tomáš Borovský – Romana Štěrbová, *Zámek v Bučovicích, stavebněhistorický průzkum*, nepublikovaný rukopis, Památkový ústav v Brně, Brno 1997.
- Veronika Řezníčková, *Dekorativní štukatérství na Moravě v letech 1550–1620. Mezi místní tradicí a recepcí italských vzorů* (magisterská diplomová práce), Seminář dějin umění FF MU, Brno 2020.
- Lenka Šabatová, *Zámek Bučovice. Stavebněhistorický průzkum. I–II*, Brno 2006.
- Veronika Knedlíková Wanková, *Malířská výzdoba zámku Bučovice ve 2. pol. 16. století. Recepty benátských vzorů* (disertační práce), Ústav dějin křesťanského umění KTF UK, Praha 2015.

Autoři záznamu

Lucia Krajčířová

Datum poslední změny

1.3.2023

Fotodokumentace současného stavu



Bučovice, zámek, Ptačí pokoj, pohled na severní a východní stěnu pokoje (Vojtěch Krajiček, 2018)



Bučovice, zámek, Ptačí pokoj, pohled na severní a západní stěnu pokoje (Vojtěch Krajiček, 2018)



Bučovice, zámek, Ptačí pokoj, pohled na jižní a východní stěnu pokoje (Vojtěch Krajiček, 2018)



Bučovice, zámek, Ptačí pokoj, pohled na jižní a západní stěnu pokoje (Vojtěch Krajiček, 2018)



Bučovice, zámek, Ptačí pokoj, jižní stěna pokoje (Vojtěch Krajiček, 2018)



Bučovice, zámek, Ptačí pokoj, východní stěna pokoje (Vojtěch Krajiček, 2018)



Bučovice, zámek, Ptačí pokoj, západní stěna pokoje (Vojtěch Krajiček, 2018)



Bučovice, zámek, Ptačí pokoj, severní stěna pokoje s okenními špaletami (Vojtěch Krajiček, 2018)



Bučovice, zámek, Ptačí pokoj, severní stěna pokoje (Vojtěch Krajiček, 2018)



Bučovice, zámek, Ptačí pokoj, jižní stěna pokoje s okenními špaletami (Vojtěch Krajiček, 2018)



Bučovice, zámek, Ptačí pokoj, klenba s okenními špaletami (Vojtěch Krajiček, 2018)



Bučovice, zámek, Ptačí pokoj, graffiti na jižní stěně (Vojtěch Krajiček, 2018)



Bučovice, zámek, Ptačí pokoj, graffiti na východní stěně (Vojtěch Krajiček, 2018)



Bučovice, zámek, Ptačí pokoj, graffiti na západní stěně (Vojtěch Krajiček, 2018)



Bučovice, zámek, Ptačí pokoj, Léda s labutí (Vojtěch Krajiček, 2018)



Bučovice, zámek, Ptačí pokoj, Léda s labutí - detail (Vojtěch Krajiček, 2018)



Bučovice, zámek, Ptačí pokoj, Zeus (Vojtěch Krajíček, 2018)



Bučovice, zámek, Ptačí pokoj, Zeus – detail (Vojtěch Krajíček, 2018)